

Исабел Алиенде „Любов“

Ключовете към похотта

Родих се в южния край на света по време на Втората световна война, в еманципирано и интелектуално в някои аспекти (макар и оскъдни на брой) семейство и палеолитно във всички останали. Отраснах в дома на дядо ми и баба ми – причудлива грамадна къща, из която се размотаваха призраците, призовавани от баба ми посредством масата ѝ с лъвски крака, тежка испанска мебел, която, след като обиколи няколко пъти широкия свят, най-сетне се озова като мое владение в Калифорния. В тази къща живеях двама мои чичовци, стари ергени, доста ексцентрични както, кажи-речи, всички членове на семейството ми. Единият беше живял няколко години в Индия, откъдето се върна превърнат във факир, хранеше се с моркови, размотаваше се почти гол, само с един пещемал връз срамотиите си, и скандираше купищата имена на бога на санскритски.

Другият беше пристрастен към четенето, саможив и щедър и приличаше външно на Карлос Гардел, славеят на тангото. (Двамата послужиха за модели – леко хиперболизирани, признавам – за Хайме и Николас Труеба в *Къщата на духовете*.) Благодарение на чичото, любител на четенето, къщата беше пълна с книги, които се трупаха навсякъде, растяха като някаква вироглава флора и се възпроизвеждаха в потайните нощи. Никой не ме контролираше какво четях, нито пък ми даваше напътствия по въпроса. Така че прочетох Маркиз дьо Сад на девет години, но текстовете му бяха прекалено авангардни за моята възраст, защото авторът смяташе за всеизвестни неща, за които аз си нямах и най-малка представа, липсваха ми елементарни ориентири, тъй да се каже.

Единственият мъж, когото бях виждала гол, беше чичо ми факирът, седнал на двора да съзерцава луната в поза лотос, и се разочаровах от този малък израстък, който се мандахерцаше между краката му и можеше да се побере преспокойно в моето калъфче с цветни моливи. Много шум за нищо!

На единайсет години живеях в Боливия, защото майка ми се беше омъжила за един дипломат, човек с напредничави възгледи, който ме записа в смесено училище. Няколко месеца ми потрябваха, за да свикна да съжителствам с момчета, все гледаха да ме клъвнат, все стоях като на тръни и всеки ден се влюбвах в различно момче. Съучениците ми бяха диваци, чиито занимания по интереси се свеждаха до футбола и боевете в междучасието, докато момчетата бяхме на етапа да си мерим бюстовете и да отбелязваме в тефтерче целувките, които получавахме, като уточнявахме и подробностите – с кого, къде, как. Някои щастливки можеха да напишат „Фелипе, в клозета, с език“. Моят тефтер беше на нула. Правех се, че тия глупости уж не ме интересуват, обличах се по момчешки и се катерех по дърветата, за да не ми личи, че съм почти джудже и че притежавам сексапила на оскубано пиле.

В часовете по биология ни преподаваха малко анатомия, но бяхме по-добре запознати с размножителната система на мухата, отколкото с нашата. Евфемизмите, с които се описваше процесът на правене на дете, бяха толкова много, че беше невъзможно да си създадем някаква зрителна представа за него. Най-дръзкото нещо, което ни показаха, бе стилизирана илюстрация на майка, кърмеща новородено. За останалото бяхме кръгли невежи и никога не ни казаха и гък за сексуалното удоволствие, така че същината на въпроса ни убягваше. Защо възрастните правеха тая свинщина? Ерекцията беше тайна, строго пазена от момчетата, както менструацията – от момичетата. Аз много четях и понякога намирах някаква плаха податка в книгите, но по онова време нямах на разположение богатата библиотека на чичо, а в порядъчните къщи нямаше еротична литература.

В това смесено училище в Боливия отношенията с момчетата се състояха в блъскане, разпавии и предаване на послания от приятелките – Кенаан вика, че иска да те целуне; кажи му, че да, но със затворени очи; вика, че сега вече не ще; кажи му, че е глупак; вика, че ти си по-голяма глупачка, и така го карахме през цялата учебна година. Най-голямата интимност беше да дъвчем на смени една и съща дъвка. Веднъж успях да проведа ръкопашен бой с прехваления Кенаан, риже момче с големи уши, в когото всички момичета бяхме влюбени тайно, защото баща му беше богат и имаха басейн. Вярно, този луничав и пхтящ момчурляк веднъж ме притисна върху камъните на двора и ми разкървави носа, но това е един от най-възбуждащите спомени в живота ми. Друг път, на едно събиране, Кенаан ме покани да танцуваме. Фурорът на рока, който започваше да разтърсва света, не беше стигнал до Ла Пас и още ни гукаха Нат Кинг Кол и Бинг Кросби. (О, боже, това бяха направо предисторически времена! Всички танцуваха прегърнати, понякога с допрени бузи, но аз бях толкова дребна, че моята едва достигаше до токата на колана на което и да е нормално момче. За щастие, Кенаан беше нисък за възрастта си. Попритисна ме и усетих нещо твърдо на височината на джоба на панталона му и на моите ребра. Почуках го лекичко с крайчеца на пръстите си и го помолих да си махне ключовете, защото ми убиват. Кенаан хукна навън и повече не се върна на събирането.

Сега, когато познавам по-добре мъжката природа, единственото обяснение за поведението му, което ми идва на ума, е, че може би не бяха ключовете. Горкото дете.

Изневяра

Първият ми репортаж в женското списание, за което работех, предизвика скандал. Работата започна така – на една вечеря в дома на известен политик някой ме поздрави за хумористичните статии, които бях публикувала наскоро, и ме попита дали не мисля да напиша нещо сериозно. Отговорих му първото, което ми дойде на ума – да, бих искала да интервюирам жена, която изневерява на мъжа си. На масата се възцари ледено мълчание и разговорът тутакси премина на друга тема, но когато сервираха кафето, домакинята – високопоставена правителствена чиновничка, трийсет и осем годишна, слаба, с тоалет от „Шанел“, ме отведе настрани и ми каза, че ако ѝ се закълна да запазя в тайна самоличността ѝ, приема да я интервюирам. На другия ден се появих в офиса ѝ с магнетофон и тя ми разказа, че имала няколко любовници, защото разполагала със свободно време следобед, защото ѝ се отразявало добре на духа, на самочувствието и на кожата и защото това, мъжете, са голяма работа. С други думи – същите доводи на толкова неверни съпрузи, включително на нейния. Тази госпожа държала дискретна гарсонiera, която дележала с две разкрепостени като нея приятелки, и ми предложи най-учтиво и аз да я използвам, но на мен така и не ми се отвори случай да го сторя. Заключение на репортажа ми, след като направих едно просто математическо изчисление, беше, че жените са толкова неверни, колкото и мъжете, защото ако не беше така, с кого го правят те, господата? Не е възможно да го правят само помежду си или всички с една и съща шепа доброволки.

В тогавашно Чили мъжете изискваха нещо, което не бяха готови сами да предложат – приятелките им да са целомъдрени, а съпругите им верни. И още го искат, но сега никой не им обръща внимание. Когато бях млада, почти всички двойки на моята възраст бяха в криза и повечето най-накрая се развеدهа. В Чили нямаше развод чак до 2004 г., бяхме последната страна в света, която го получи, което облекчаваше нещата, защото хората се разделяха и събираха без бюрократични формалности. Най-очевидният пример, който знам, е майка ми, която живя шейсет и пет години с пастрока ми, без да могат да се оженият – скандален конкубинат според Католическата църква, и

чак накрая, когато той овдовя, тези двама деветдесетгодишни хора успяха да узаконят връзката си. Днес над половината чилийски деца се раждат от неженени родители. Да се ожениш, е скъпо, а да се разведеш, е сложно.

В онова католическо, консервативно и моралистко общество през 60-те години никой не ми прости непринудения тон на репортажа ми за тази изневеряваща жена, въпреки че, както вече казах, това беше доста разпространена практика, включително сред моите приятели. Ако интервюираната беше със съпруг в инвалидна количка и обичаше друг мъж, положително щеше да се зарадва на всеобща симпатия, но да го прави за удоволствие и без угризения, беше неприемливо. В списанието се получиха стотици възмутени писма, дори официален протест на архиепископа на Сантяго. Изплашена, главната редакторка ми нареди да напиша статия за някоя вярна жена, за да успокоя обществения ропот, но не намерих нито една, която да каже нещо интересно по въпроса.

Това бяха объркани за моето поколение времена. Четяхме *Докладът Кинзи*, *Камасутра* и книгите на американските и европейските феминистки, но живеехме в атмосфера на преструвки, трудно беше да се избяга от лицемерния и фалшив морал, който ни затискаше. В живота ми имаше елементи на шизофрения – вкъщи се държах като гейша, но пред хората позирах като отвързана феминистка. От една страна, чаках мъжа си с маслинката за мартинито му между зъбите, а от друга – използвах и най-малката възможност, предоставена ми от журналистическата ми работа, за да се опълчвам срещу *pacateria chilensis*. Например веднъж се появих по телевизията предрешена като вариететна танцьорка, почти гола, с щраусови пера на задника и залепен на пъпа стъклен изумруд. Мигел го възприе като шега, но родителите му не ми говориха четири месеца. За нещастие, един видеозапис на тази програма е оцелял и от време на време се появява насам-натам с риск да го видят внуците ми. Тези лудории ми създадоха лоша репутация и породиха клюки, хората разправяха, че съм „лишена от всякакви предразсъдъци“ – тежко оскърбление в едно гордо с предразсъдъците си общество, но всъщност аз все още си бях вярна съпруга и животът ми беше отворена книга, която всеки можеше да разгледа.

Хумор и Ерос

„Единственият начин да накарат нас, жените, да чуем нещо, е да ни го прошепнат на ухото. Ерогенната точка G е в ушите и който я търси по-надолу, губи не само своето, а и нашето време.“ (От *Афродита*)

Изкушението да разкажа една любовна среща с насмешлив тон е почти неустоимо, защото хуморът е гаранция срещу сантименталността и кича, които винаги дебнат в тези сцени. Пък и мисля, че няма по-добър афродизиак от смеха. Чувствеността без хумор леко ме дразни, нямам търпение да правя тържествени встъпления, нито да описвам любовници, които се вземат много на сериозно. Една моя приятелка, жена със завидна принципност, майка и баба, заряза преуспяващия си съпруг и шестмесечния си внук, когото боготвореше, за да се помъкне след някакъв водопроводчик, който ѝ се беше изпречил на пътя. Никой не проумя защо избяга тя, защото на пръв поглед мъжът беше доста невзрачен. Няколко години по-късно се срещнахме и едва я познах. Носеше рокля на цветя и дълга коса, лицето ѝ не беше гримирано, изглеждаше с двайсет години по-млада и много доволна. Седнахме да си поприказваме и така научих, че мъжът е водопроводчик денем и комик в кабаре нощем. „Знае хиляди вицове, пее нецензурни песни, танцува степ, има забавни приятели и не можеш да си представиш какви

щуротии правим насаме“, довери ми тя с палаво намигване. Разбрах. Аз също бих оставила всичко, дори внуците, за такъв любовник.

Много от онова, което пиша, е стъпило с единия крак в действителността. Компенсирам недостигащата ми доза въображение с упорито старание да наблюдавам и слушам, така никога няма да ми липсва материал. На този свят има предостатъчно истории и всички те са безплатни, мога да използвам която си искам, без да се притеснявам, че ще се озоря с разходи. Трите избрани за тази глава епизода се случиха с хора, които познавах, само промених леко персонажите и обстоятелствата, та да не вземе някой от тях да се разсърди. Първият, в който се разказва авантюрата на една млада любителка на оперната музика с прочут тенор, се случи, както съм обяснявала, с една моя братовчедка, единствено преместих фактите в друг град и друго време. Епизодът с Коломба е вдъхновен от случая с една чилийска журналистка, чийто мъж, университетски преподавател, съблазнил една ученичка на пустия паркинг на някакво футболно игрище. И той като мен имаше раздрънкан ситроен от шейсетте години, който не ставал за акробатични упражнения на любовници, и докато правели секс зад някакви храсти, като сакото му им служело за възглавница, им задигнали колата и останалата част от дрехите. Наложило се да се върнат пеш, той – гол като пушка, а тя – загърната как да е със сакото. Моделът за Органс, героинята на третата сцена, е една налята и мастита дама, полуфранцузойка, полунемкиня, която ми се падаше роднина и почина преди няколко години. Никой не би заподозрял, че под педантичността и сдържаността на тази госпожа се крие палав дух, способен да измисля пиперливи шегички и лудории. Как го разбрах ли? Довери ми го, превивайки се от смях, мъжът й, старец на осемдесет и кусур години...